

THIS REPORT
HAS BEEN
PRODUCED IN
COLLABORATION
WITH:

2026 SPRÁVA O STAVĚ PLANĚTY

The Science of Hope

AUTORSKÝ KOLEKTÍV

M.Rebecca Shaw (WWF-Global Science): Editor-in-chief Kimberley Marchant (WWF-Global Science): Managing editor Kate Cooke (WWF International): Project lead
Amanda Kegu (WWF-Global Science): Project manager
Katie Gough (WWF International): Communications lead
Kate Graves (WWF-Global Science): Production manager
Emma Ackerley (WWF International): Communications manager
Alex Batka (WWF-Global Science): Editorial manager
Samantha Cheng (WWF-Global Science): Evidence lead
Karuna Paudel (WWF-Global Science): Editorial and data support
Barney Jeffries: Writer and editor
Weirdesign: Graphic design

RIADICI VÝBOR

MikeBarrett (WWF-UnitedKingdom), Lydia Gaskell (WWF International), Efraim Gomez (WWF International), Melanie Janin (WWF International), ANGU ANGU Kenneth (WWF Congo Basin Forest Hub), Thibault Ledecq (WWF-Viet Nam), Irina Montenegro (WWF Country Office Unit), M. Rebecca Shaw (WWF-Global Science), Daudi Sumba (WWF International) and Jeff Worden (WWF International)

AUTORI

Mike Barrett (WWF-United Kingdom), Guido Broekhoven (WWF International), Stuart Chapman (WWF-Tigers Alive Initiative), Dean Cooper (WWF International), Stefanie Deinet (Zoological Society of London), Andrew Deutz (WWF-United States), Robin Freeman (Zoological Society of London), Franziska Gaupp (Osnabrück University), Sarah Glaser (WWF-United States), Brent Loken (WWF-Global Science), Christine Madden (WWF-Coral Triangle Program), Vishwanie Maharaj (WWF-United States), Valentina Marconi (Zoological Society of London), Louise McRae (Zoological Society of London), Robin Naidoo (WWF-United States), Tom Powell (University of Exeter), Jennifer Roberts (WWF-Tigers Alive Initiative), Kirsten Schuijt (WWF International), M. Rebecca Shaw (WWF-Global Science), Steven R. Smith (University of Exeter) and Elisa Vacherand (WWF International)

PRISPIEVATELIA WWF

Táto správa je výsledkom rozsiahlych konzultácií a príspevkov kolegov z celej siete WWF. Zamestnanci WWF poskytli svoje odborné znalosti, skúsenosti a pripomienky k obsahu tejto správy Living Planet Report. Všetkým patrí naše úprimné poďakovanie a uznanie za ich neoceniteľný prínos.

OSOBITNÉ POĎAKOVANIA

WSme vďační aj za cenné poznatky a odborné vstupy našich spolupracovníkov Toma Powella a Stevena R. Smitha z University of Exeter.

Ďakujeme našim kolegom Neilovi Burgessovi (UNEP-WCMC), Cecilovi Haverkampovi (Nature Action Tracker) a EJ Milner-Gullandovej (University of Oxford) za ich príspevky k príprave správy.

Poďakovanie patrí aj nasledujúcim odborníkom: Stuart Butchart (BirdLife International), David Curnick (Zoological Society of London), Adriana De Palma (Natural History Museum), Daisy Halliwell (Zoological Society of London), Craig Hilton-Taylor (IUCN), Sahil Nijhawan (Zoological Society of London), Hannah Puleston (Zoological Society of London), Andy Purvis (Natural History Museum) a Johan du Toit (Zoological Society of London).

Osobitne ďakujeme tímom projektov NATURE Impacts a Nature Action Tracker, ktorých základná práca prispela k vytvoreniu 5. kapitoly tejto správy.

Ďakujeme tiež Elene Khishchenko (WWF International) a Patricii Schelle (WWF International) za ich prínos v pracovnej skupine a Lucy Young (WWF-United Kingdom) za koordináciu partnerov.

Poďakovanie patrí všetkým, ktorí prispeli údajmi do databázy Living Planet Database (www.livingplanetindex.org), a osobitne tým, ktorí podporili zber dát počas posledných dvoch rokov:

- Tatiana Dickins
- údaje z Brazílie: Filipe Serrano (University of São Paulo), Helga Correa Wiederhecker (WWF-Brazil), Rodrigo Jorge, Elildo Carvalho Jr., Bruno Sandy a Marcelo Mukira Reis (Instituto Chico Mendes de Conservação da Biodiversidade)
- údaje z Afriky: Githmi Wijedasa a Ceri Webster

WWF

WWF je nezávislá ochránarska organizácia s viac ako 40 miliónmi podporovateľov a globálnou sieťou pôsobiaceou vo viac než 100 krajinách sveta. Naším poslaním je zastaviť zhoršovanie stavu prírodného prostredia Zeme a budovať budúcnosť, v ktorej ľudia žijú v súlade s prírodou. Dosahujeme to ochranou biologickej rozmanitosti, podporou udržateľného využívania obnoviteľných prírodných zdrojov a znižovaním znečistenia a nadmernej spotreby.

ZSL (ZOOLOGICAL SOCIETY OF LONDON) – INŠTITÚT ZOOLOGIE

ZSL je medzinárodná ochránarska organizácia založená v roku 1826, ktorá sa opiera o vedecký výskum a pracuje na obnove voľne žijúcich druhov vo Veľkej Británii aj vo svete.

V tomto roku si ZSL pripomína výnimočný míľnik: 200 rokov existencie. Dve storočia priekopníckej vedy, ochrany ohrozených druhov, obnovy ekosystémov a posilňovania vzťahu medzi ľuďmi a prírodou.

Od založenia prvej vedeckej zoologickej záhrady na svete, cez vznik Inštitútu zoológie až po rozvoj globálnej ochránarskej vedy, je odkaz ZSL postavený na inováciách a optimizme.

ZSL spravuje Living Planet Index v partnerskej spolupráci s WWF.

CITÁCIA

WWF (2026). Living Planet Report 2026 – Veda o nádeji (The Science of Hope). WWF, Gland, Švajčiarsko.

Grafický dizajn a infografiky: weirdesign.com

ISBN: 978-2-88085-322-8

Living Planet Report® a Living Planet Index® sú registrované ochranné známky WWF International.

2026 SPRÁVA O STAVE PLANÉTY

The Science of Hope

Kirsten Schuijt
generálna riaditeľka
WWF International

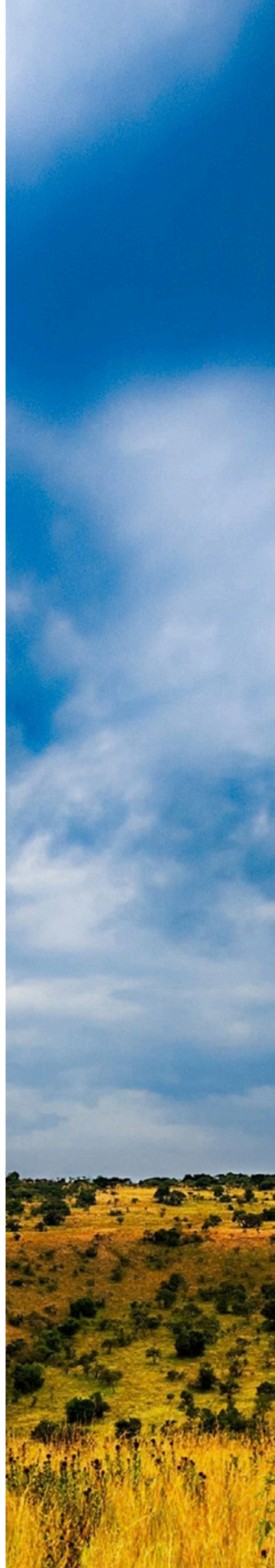
Správa o nádeji

Stojíme pred významnou príležitosťou. Ak dnes spravíme správne rozhodnutia, môžeme vybudovať budúcnosť, v ktorej sa bude dať ľuďom aj prírode. Dosiahnutie takejto budúcnosti si však vyžaduje transformáciu s rýchlosťou a v rozsahu, aký sme doteraz nezažili.

Vedecké poznatky v správe Living Planet Report 2026 hovoria jasne: systémy, ktoré doteraz poháňali hospodársky rast, zrýchľujú degradáciu prírody nebývalým tempom. Zastavenie a zvrátenie tohto trendu si bude vyžadovať transformáciu celých systémov – od spôsobu, akým vyrábame energiu a potraviny, až po spôsob financovania našich ekonomík. Táto transformácia musí byť ambiciózna a musí pretvoriť globálne systémy férovým a inkluzívnym spôsobom.

Trvalá zmena nikdy nie je dielom jediného aktéra. Svoju úlohu musia zohrať firmy, finančné inštitúcie, pôvodné obyvateľstvo a miestne komunity, občianska spoločnosť, vlády aj jednotlivci. Ak sa úsilie zjednotí a trvá dlhodobo, zmena vydrží – stavia na rokoch spoločnej práce a posilňuje už rozbehnutú dynamiku.

A práve v tom sa nádej stáva silným hýbateľom zmeny. Ako ukazuje správa Living Planet Report 2026, pri obnove populácií ohrozených druhov či pri premene energetických systémov vidíme, čo všetko nádej umožňuje. Teraz musíme tento impulz uchopiť a rozšíriť ho tak, aby naša ambícia zodpovedala rozsahu výzvy, ktorej čelíme.

Od tlaku k premene

Bod zlomu sa často vníma ako moment náhlej zmeny. V skutočnosti je však výsledkom dlhodobého sa hromadiaceho tlaku, často skrytého pred očami, až kým neprekročí kritickú hodnotu.

Pokrok sa riadi podobným vzorcom a málokedy postupuje priamočiari. Formuje sa postupne vďaka vytrvalosti, spolupráci a opakovaným správnym rozhodnutiam, až kým to, čo sa kedysi zdalo neisté, nezačne napredovať rýchlo a s jasným cieľom.

Tlaky, ktoré spôsobujú stratu prírody a zmenu klímy, zostávajú značné. Druhy naďalej ohrozuje strata a degradácia prirodzeného prostredia, nadmerné využívanie zdrojov či klimatická kríza – teda dôsledky toho, ako vyrábame energiu, produkuje potraviny a financujeme naše hospodárstvo. Tieto sily spoločne tlačia prírodné systémy, od ktorých sme závislí, čoraz bližšie k ich hranici únosnosti.

Nehovoria však celý príbeh. Po boku týchto tlakov sa objavuje iná dynamika – taká, ktorá ukazuje na nové možnosti.

Obnova populácií ohrozených druhov, ako sú tigre, tuniak modroplutvý či kareta obrovská, ukazuje, čo dokáže dlhodobé a koordinované úsilie dosiahnuť. Dlhodobý úspech však závisí od riešenia hlavných príčin straty prírody – transformácie systémov, ktoré ju spôsobujú.

Povzbudivé je, že zlepšenie už prebieha. Nie všade a zatiaľ ani nie v potrebnom rozsahu, ale dostatočne na to, aby ukázalo, že zmena je možná.

V energetickom sektore sa transformácia prechod, ktorá sa len pred desiatimi rokmi zdala vzdialená, dnes výrazne zrýchľuje. Solárna energia sa vo väčšine krajín stala najlacnejším zdrojom novej výroby elektriny a elektromobily tvorili v roku 2024 štvrtinu globálneho predaja nových áut.

Tento posun odráža desaťročia politiky, inovácií a spoločného úsilia, ktoré predchádzali tomu, aby sa výsledky prejavili vo veľkom rozsahu. Rozšírenie tohto pokroku naprieč hranicami, sektormi a spoločnosťou je presne tým typom transformácie, ktorý potrebujeme – aby opatrenia na jednom mieste posilňovali akciu na inom.

Zmena sa dala do pohybu, no jej smerovanie sa stále vyvíja. To, či sa tento počiatočný pokrok rozvinie do trvalejšej podoby, bude závisieť od rozhodnutí, ktoré spravíme teraz a od tempa, akým ich budeme presadzovať. Poznatky, nástroje aj postupy máme k dispozícii. Teraz záleží na našom spoločnom odhodlaní konať – spoločne.

STRUČNÉ ZHRNUTIE SPRAVY

Každá rastlina, živočích, huba či mikroorganizmus na Zemi je súčasťou jedného živého systému. A jeho súčasťou sme aj my.

Biodiverzita, teda rozmanitosť života a vzťahy, ktoré jednotlivé druhy navzájom prepájajú, umožňuje tomuto systému fungovať.

Potraviny, ktoré pestujeme, závisia od opeľovačov a pôdných mikroorganizmov, ktoré udržiavajú pôdu úrodnú. Pitná voda závisí od zdravých povodí a vodných ekosystémov. Mnohé lieky, ktoré dnes používame, vznikli na základe látok prvýkrát objavených v rastlinách, hubách alebo mikroorganizmoch. Podnebie, od ktorého závisí náš život, pomáhajú regulovať lesy, oceány, rašeliniská a trávnaté ekosystémy.

Na prírode stojí aj ekonomika. Odhaduje sa, že približne polovica svetového HDP, čo v roku 2023 predstavovalo asi 58 biliónov amerických dolárov, je priamo alebo nepriamo závislá od prírody. Keď biodiverzita ubúda a prírodné systémy sa oslabujú, oslabujú sa spolu s nimi aj všetky prínosy, ktoré nám poskytujú.

Tento úbytok dnes prebieha tempom, aké ľudstvo vo svojej histórii ešte nezažilo. Index stavu planéty (tzv. Living Planet Index, LPI) sleduje priemerné zmeny veľkosti monitorovaných populácií stavovcov na celom svete, teda cicavcov, vtákov, rýb, plazov a obojživelníkov. Medzi rokmi 1970 a 2022 klesli populácie sledované indexom v priemere o 73 %.

Aj ďalšie ukazovatele biodiverzity potvrdzujú rovnaký trend. Index Červeného zoznamu (Red List Index) sleduje, ako sa mení riziko vyhynutia jednotlivých druhov. Index zachovalosti biodiverzity (Biodiversity Intactness Index) hodnotí, aká časť pôvodnej biodiverzity sa v danom regióne zachovala v porovnaní s obdobím pred priemyselnou revolúciou.

Záznamy o zdokumentovaných vyhynutiach zároveň ukazujú, že druhy dnes miznú najmenej stonásobne rýchlejšie, než bolo prirodzené tempo vyhynutia pred výrazným vplyvom človeka.

Hoci tieto ukazovatele pristupujú k biodiverzite z rôznych uhlov pohľadu, všetky smerujú k rovnakému záveru: príroda je pod rastúcim tlakom a jej stav sa naďalej zhoršuje.

Globálny index LPI však predstavuje celosvetový priemer, a preto neukazuje všetky regionálne rozdiely. Kým v niektorých častiach sveta populácie voľne žijúcich živočíchov ubúdajú mimoriadne rýchlo, inde zostávajú stabilné alebo sa dokonca obnovujú. Približne polovica populácií zahrnutých do globálneho indexu je stabilná alebo rastie. Práve to je dôležitý odkaz tejto správy. Úbytok prírody nie je nevyhnutný ani nezvratný. Tam, kde ľudia dlhodobo investovali úsilie do ochrany a obnovy prírody, sa populácie voľne žijúcich druhov dokázali zotaviť.

Tam, kde ľudia investovali čas, úsilie a odhodlanie do ochrany prírody, sa populácie voľne žijúcich druhov dokázali obnoviť.

Spájali ich jasný cieľ, plán, ktorý sa dokázal prispôbovať novým poznatkom a zemnám, odhodlanie konať a vytrvalosť pokračovať aj vtedy, keď sa situácia skomplikovala.

Ochrana prírody funguje a jej úspechy sú čoraz viditeľnejšie aj na rozsiahlych územiach.

Tigre sú jedným z najlepších príkladov. V roku 2010 zostávalo vo voľnej prírode už len približne 3 200 jedincov a zdalo sa, že tento druh smeruje k vyhynutiu. Do roku 2025 sa ich populácia rozrástla na približne 5 700 jedincov, čo predstavuje nárast o viac ako 70 %.

Tuniak modroplutvý a tuniak červenoplutvý, ktorých stavy po desaťročiach nadmerného lovu kolabovali, sa zotavili do takej miery, že ani jeden z týchto druhov sa už nepovažuje za ohrozený.

Populácie slonov v južnej Afrike sú stabilné alebo ich stavy rastú na mnohých miestach, kde miestne komunity samy riadia správu územia, ktoré so slonmi zdieľajú.

V roku 2025 sa kareta obrovská stala vôbec prvou morskou korytnačkou, ktorej stupeň ohrozenia bol znížený z kategórie „ohrozený“ na „najmenej ohrozený“, a to po 50 rokoch úsilia vo viac ako 80 krajinách, kde sa rozmnožuje.

Obnova populácií týchto druhov trvala desaťročia. Vyžadovala od ľudí, aby pokračovali v práci bez toho, aby vedeli, či ich úsilie uspeje – napriek politickým bariéram, škrtom vo financovaní a dlhým obdobiam, kedy sa zdanlivo nič nedarilo.

To, čo mali tieto úsilie spoločné, bol jasný cieľ, plán otvorený zmenám, prispôbovaný získaným skúsenostiam, odhodlanie konať a odolnosť vytrvať aj vtedy, keď sa práca stala náročnou.

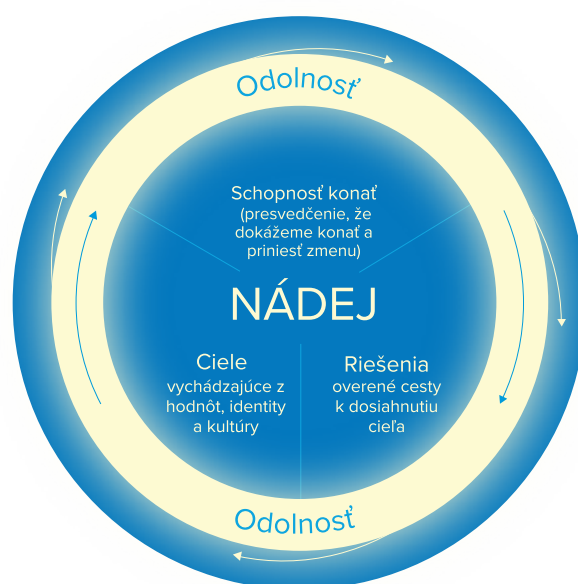
Psychológovia tento súbor vlastností nazývajú „nádej“.

Nádej je proces

V ochrane prírody je nádej procesom, ktorý ľudí udržiava odhodlaných čeliť zložitej a neistej budúcnosti počas dlhých období. Skladá sa zo štyroch častí. Prvou je cieľ vychádzajúci z hodnôt, na ktorých človeku alebo spoločnosti záleží. Druhou je dôveryhodná cesta k tomuto cieľu – plán, ktorý sa dokáže prispôbovať meniacim sa podmienkam a novým poznatkom. Tretou je aktivita, schopnosť konať – presvedčenie, že vaša práca má zmysel a dokáže priniesť zmenu. Štvrtou je odolnosť – schopnosť vytrvať, keď sa pokrok zastaví a nájsť nové cesty, keď sa tie staré uzavrujú. Tieto štyri zložky sa navzájom posilňujú. Posilňovaním zložiek naprieč skupinami ľudí, komunitami, sektormi a hranicami sa nádej stáva kolektívnou. Kolektívna nádej je tým najspoľahlivejším ukazovateľom toho, či nastane zmena veľkého rozsahu.

Príklady obnovy populácií opísané vyššie neboli dielom náhody ani úspechom niekoľkých výnimočných jednotlivcov – boli výsledkom kolektívnej nádeje, ktorá dlhodobo pôsobila vo veľkom rozsahu.

Obrázek ES.1 Nádej nie je len pocit. Ak sa spojí jasný cieľ, schopnosť konať a hľadanie ciest k riešeniu, stáva sa procesom, ktorý môže poháňať transformačnú zmenu. Odolnosť nám zároveň dodáva silu pokračovať aj vtedy, keď narazíme na prekážky.

Spaľovanie uhlia, ropy a plynu na zásobovanie domácností elektrinou, na zabezpečenie dopravy a fungovanie priemyslu vytvára približne tri štvrtiny emisií skleníkových plynov, ktoré spôsobujú zmenu klímy – a tá sa dnes stala spúšťačom straty biodiverzity všetkých ekosystémov na Zemi.

Rovnaký vzorec môže transformovať systémy, ktoré spôsobujú straty biodiverzity

Obnova populácií je skutočná a má svoj význam. Odohráva sa však v rámci oveľa širšieho súboru síl, ktoré ženú úbytok biodiverzity opačným smerom – a tieto sily sú mohutnejšie než akýkoľvek jednotlivý druh či územie. Za väčšinu škôd sú zodpovedné tri systémy.

Prvým je spôsob, akým svet vyrába a spotrebúva energiu. Spaľovanie uhlia, ropy a plynu na zásobovanie domácností elektrinou, na zabezpečenie dopravy a fungovanie priemyslu vytvára približne tri štvrtiny emisií skleníkových plynov, ktoré spôsobujú zmenu klímy – a tá sa dnes stala spúšťačom straty biodiverzity všetkých ekosystémov na Zemi.

Druhým je spôsob, akým svet vyrába a spotrebúva potraviny. Poľnohospodárstvo je najväčšou samostatnou príčinou straty a degradácie prirodzených stanovišť, hlavným spúšťačom úbytku biodiverzity, významným zdrojom emisií skleníkových plynov a čoraz väčším faktorom nárastu ochorení súvisiacich so stravovaním. Planéta už prekročila päť z deviatich planetárnych hraníc, ktoré vedci používajú na definovanie bezpečného priestoru pre fungovanie Zeme a potravinový systém je zodpovedný za väčšinu týchto problémov. Tento systém navyše zlyháva aj voči ľuďom, ktorých má živiť: viac ako 673 miliónov ľudí trpí podvýživou a viac ako miliarda je obézných.

Tretím je finančný systém. Rozhodnutia o tom, kam smerujú investície a ktoré odvetvia získavajú kapitál, určujú, ktoré činnosti sa rozvíjajú a ktoré naopak ustupujú.

V roku 2023 smerovalo približne 7,3 bilióna amerických dolárov do činností, ktoré poškodzujú prírodu, zatiaľ čo na aktivity zamerané na jej ochranu a obnovu išlo len 220 miliárd dolárov. Pokiaľ sa tento nepomer nezmení, hlavné príčiny úbytku biodiverzity budú naďalej financované.

Samotná ochrana prírody nedokáže zvrátiť dôsledky fungovania týchto troch systémov. Nádej, ktorá stála za obnovou populácií tigrov, tuniakov, slonov či morských korytnačiek, však môže byť nasmerovaná aj na zmenu samotných systémov. Táto nádej je postavená na jasných cieľoch, realistických postupoch k ich dosiahnutiu, aktivite, schopnosti konať a na odolnosti vytrvať. Ak ju zdieľa dostatok ľudí dostatočne dlhý čas, môže sa stať silou skutočnej zmeny.

Keď sa na zložitý a komplexný systém dlhodobo a strategicky sústreďujúci úsilie, jeho vývoj sa môže zmeniť z pomalého a sporného na rýchly a samoposilňujúci sa. Vedci takúto zmenu označujú ako pozitívny bod zlomu.

Pozitívne body zlomu

Transformácia systémov v takomto rozsahu sa môže zdať nemožná, pretože infraštruktúra, predpisy, trhy a návyky, ktoré udržiavajú ich existenciu, sú obrovské a majú za sebou desaťročia zotrvačnosti. Komplexné systémy sa však nemenia vždy lineárne. Tlak sa môže pod povrchom hromadiť celé roky, zatiaľ čo navonok sa zdá, že sa nič nehýbe. Potom dochádza k prekročeniu bodu zlomu a zmena nastane rýchlo. O bodoch zlomu sa zvyčajne hovorí v negatívnom zmysle, ako napr. pri kolapse koralových útesov alebo strate amazonského dažďového pralesa ako pohlcovača uhlíka, no rovnaká dynamika môže fungovať aj opačným smerom. Pozitívny bod zlomu nastáva vtedy, keď systém prekročí prah smerom do zdravšieho stavu a zmena sa začne presadzovať prostredníctvom posilňujúcich sa spätných väzieb. Keď sa to stane, zmena sa stáva rýchlejšou, lacnejšou a ťažšie zvratnou.

Energetická transformácia to predváža v priamom prenose. Pred dvadsiatimi rokmi bola solárna energia okrajovou technológiou používanou najmä v satelitoch a kalkulačkách. Dnes je najlacnejším novým zdrojom výroby elektriny vo väčšine krajín a globálna kapacita solárnej energie sa zdvojnásobuje každé tri roky. Elektromobily tvorili v roku 2024 viac ako 25 % predaja nových áut na celom svete a využívanie uhlia v mnohých najbohatších ekonomikách sveta klesá.

Ni z toho nebolo na začiatku zaručené. Vyžiadalo si to 50 rokov politickej podpory, neúspešných pokusov a trpezlivého úsilia, kým sa ekonomické podmienky zmenili. Dnes však zmena naberá vlastnú dynamiku. Globálny energetický systém prekonal pozitívny bod zlomu a vstúpil do fázy zrýchlenia. Obnoviteľné zdroje energie vytlačujú fosílna palivá tempom, ktoré by ešte pred desiatimi rokmi očakával len málokto.

Cesta k tomuto bodu nebola hladká a nebude taká ani cesta vpred. Každá fáza transformácie vyvolala odpor zo strany odvetví a politických záujmov, ktorých dominantné postavenie je ňou ohrozené.

V posledných rokoch sa tento odpor v niektorých častiach sveta vyostril. Tento odpor je však prirodzenou súčasťou toho, ako transformácie fungujú, a ukazuje, že zmena sa stala dostatočne zásadnou na to, aby na nej záležalo. Prechod touto fázou si vyžaduje odolnosť, ochotu prispôsobiť sa a odhodlanie pokračovať ďalej.

Každú fázu energetickej transformácie sprevádzal odpor tých, ktorých ekonomická alebo politická moc bola touto zmenou ohrozená.

Potravinový a finančný systém sa nachádzajú v ranom štádiu zmeny. V tom, čo vedci nazývajú prípravnou fázou, v ktorej sa testujú nápady, rozvíjajú politiky a budujú koalície. Pokrok sa zdá byť pomalý, pretože viditeľné výsledky sú stále pred nami. Toto je však časť procesu, v ktorej sa budujú základy pre budúce zrýchlenie a kedy na zotrvaní v úsilí záleží najviac. Páky potrebné na posunutie týchto systémov k bodu zlomu sú už známe.

V potravinárstve sú prioritami výroba priateľská k prírode, podporujúca zdravé a udržateľné stravovanie a zníženie strát a plytvania potravinami. Vo financiách sú prioritami vytvorenie regulačnej istoty, požiadavka, aby inštitúcie považovali hodnotu prírody a klímy za zásadné finančné riziká, ukončenie financovania aktivít, ktoré prírode škodia, a odstránenie priepasti vo financovaní biodiverzity vo výške približne 942 miliárd USD ročne.

Niž z toho nevyžaduje technológie, ktoré by neexistovali. Vyžaduje si to rozhodnutia a vytrvalosť pokračovať v nich aj počas pomalých období, keď výsledky ešte nie sú viditeľné.

Rozsah finančných tokov, ktoré dnes vedú k nesprávnym výsledkom, ukazuje, aký veľký priestor na zmenu tu existuje. Na celom svete sa ročne vynaloží približne 470 miliárd USD na poľnohospodárske dotácie, ktoré spôsobujú škody na životnom prostredí, a približne 7 biliónov USD smeruje na podporu fosílnych palív. Presmerovanie čo i len časti týchto zdrojov by mohlo zásadne ovplyvniť ekonomické podmienky celej transformácie.

Pokrok sa často javí ako pomalý, pretože najväčšie výsledky sú ešte pred nami. Práve teraz sa však budujú základy, na ktorých môže zmena v budúcnosti výrazne zrýchliť. Preto je dôležité nevzdať sa a pokračovať v úsilí.

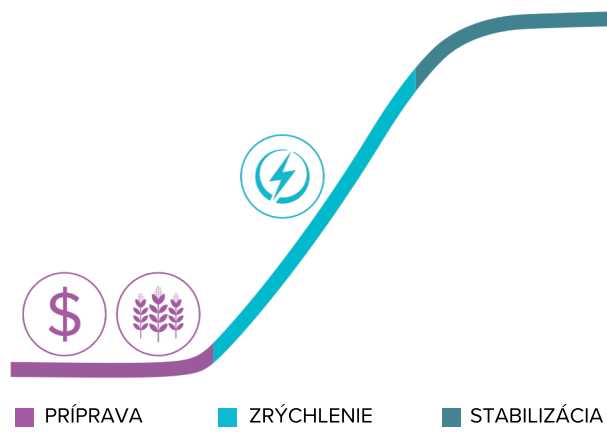

Figure ES.2 Fázy pozitívneho bodu zlomu (S-krivka)
Pozitívna systémová zmena prechádza tromi fázami: vytváraním podmienok, zrýchlením a stabilizáciou. Kým energetický sektor už vstúpil do fázy zrýchlenia, potravinový a finančný systém sa nachádzajú vo fáze vytvárania podmienok pre zmenu.

Spravodlivosť je súčasťou toho, ako to funguje

Transformácia v takomto rozsahu – v energetike, potravinárstve a financiách – prerozdeľuje náklady, výhody, pracovné miesta aj politický vplyv. Spôsob, akým sa toto prerozdelenie zvládne, rozhoduje o tom, či transformácia uspeje, alebo sa rozpadne. Ľudia najviac zasiahnutí stratou prírody a ľudia najviac zapojení do úsilia o jej nápravu sú často tí istí ľudia – a často tí s najmenšou mocou ovplyvniť výsledok. Patria sem malí poľnohospodári a rybári, pracovníci v odvetviach, ktoré budú musieť prejsť transformáciou, nízkopríjmové domácnosti, ktoré ako prvé pocítia zmeny cien potravín a energií, ako aj pôvodné obyvateľstvo a miestne komunity, ktoré spravujú mnohé z najrozmanitejších území a vôd na svete.

Tieto komunity nie sú len zainteresovanými stranami, s ktorými treba konzultovať až na konci procesu. Sú kľúčové pre to, či celý proces vôbec bude fungovať. Dôkazy z celého sveta hovoria jasne: výsledky ochrany prírody sú silnejšie tam, kde majú pôvodné obyvateľstvo a miestne komunity právne uznané svoje práva a reálnu právomoc nad územiami a vodami, ktoré spravujú. Úbytok lesov je výrazne nižší na územiach spravovaných pôvodným obyvateľstvom. Stavy rýb sa zotavujú rýchlejšie, keď miestne rybárske komunity pomáhajú navrhovať a presadzovať ochranné opatrenia. Keď sú ľudia, ktorí majú najbližší vzťah k pôde a vode, súčasťou rozhodovania, výsledok má tendenciu pretrvať.

Rovnaká logika platí pre celú širšiu transformáciu. Pracovníci, ktorých živobytie závisí od fosílnych palív, potrebujú namiesto abstraktných sľubov reálny prístup k novej práci, zahrňajúci rekvalifikáciu, sociálnu ochranu a investície do dotknutých regiónov.

Poľnohospodári prechádzajúci na postupy priaznivé pre prírodu potrebujú prístup k financovaniu, technickú podporu a trhy, ktoré odkúpia to, čo vypestujú. Bohaté krajiny s vysokou spotrebou musia prevziať zodpovednosť za škody na životnom prostredí, ktoré ich spotreba spôsobuje v krajinách, z ktorých dovážajú, a nie len za to, čo sa deje v rámci ich vlastných hraníc. A výhody nových odvetví, pracovných miest a investícií sa musia dostať k miestam a ľuďom, ktorí sú najviac vystavení nákladom na zmenu.

Keď transformácie sústreďujú výhody u vrchných a náklady u spodných vrstvách spoločnosti, podpora zmeny sa zrúti. Vylúčenie ľudí často skončí pri bránení práve tých systémov, ktoré musíme opustiť. Spravodlivosť v rozdeľovaní výhod rozhoduje o tom, či transformácia v priebehu času vydrží, alebo sa pod tlakom rozpadne.

Keď sú do rozhodovania zapojení ľudia a miestne komunity, ktoré sú s krajinou a vodou bezprostredne spojené, dosiahnuté výsledky majú väčšiu šancu pretrvať.

Celospoločenský prístup s výhľadom do roku 2030

V roku 2022 sa takmer každá krajina sveta prihlásila k spoločnému plánu do roku 2030 zastaviť a zvrátiť stratu biodiverzity ako mílnik na ceste k svetu žijúcemu v harmónii s prírodou do roku 2050. Týmto plánom je Globálny rámec pre biodiverzitu prijatý v Kunmingu a Montreale – najviac koordinovaný záväzok voči prírode, aký kedy akákoľvek generácia prijala. Stanovuje jasné ciele a poskytuje rámec pre spoluprácu, avšak opatrenia prijímané na jeho základe zatiaľ nedosahujú rozsah potrebný na naplnenie toho, čo sľubuje. Tri veci sa musia zmeniť.

Po prvé, krajiny by mali prijať záväzky, zodpovedajúce rozsahu ich skutočného globálneho vplyvu, a nie len tomu, čo je pre ne politicky výhodné doma. Krajina, ktorej spotreba spôsobuje odlesňovanie, vyčerpanie zásob vody alebo stratu druhov v iných častiach sveta, musí prevziať zodpovednosť za tieto dopady. Krajina, ktorá je domovom najbohatšej biodiverzity na svete, zas potrebuje financie a podporu, ktoré odzrkadľujú globálnu hodnotu toho, čo spravuje.

Po druhé, vlády musia využiť nástroje, ktoré majú k dispozícii iba ony, aby vytvorili podmienky, v ktorých sa pozitívne body zlomu stanú možnými. Väčšina aktérov v ekonomike nedokáže napredovať potrebným tempom bez istoty, ktorú poskytuje vládna politika. Jasným príkladom sú financie. Banka, ktorá sa sama rozhodne prestať financovať aktivity poškodzujúce prírodu, prichádza o obchody v prospech konkurentov, ktorí také rozhodnutie neurobili. Táto „znevýhodňujúca pozícia prvého hráča“ drží celý sektor v pasci financovania doterajšieho stavu. Keď však vlády, centrálné banky a finanční regulátori vyžadujú od všetkých inštitúcií, aby posudzovali a zverejňovali, ako ich úvery a investície ovplyvňujú prírodu a klímu, toto znevýhodnenie mizne a kapitál sa môže začať vo veľkom posúvať smerom k udržateľným aktivitám.

Rovnaká logika platí v energetike a potravinárstve, kde sú reforma dotácií, povinné zverejňovanie, verejné obstarávanie, daňová politika a jasná dlhodobá regulácia nástrojmi, prostredníctvom ktorých vlády menia prípravnú fázu zmeny na zrýchlenie. Bez nich sa ani tie najodhodlanejšie firmy, investori a komunity nedokážu transformovať dostatočne rýchlo.

Vlády nemôžu transformáciu zabezpečiť samy. Celospoločenský prístup znamená, že každý, kto má schopnosť ovplyvniť výsledky, využije to, čím disponuje. Firmy zmenia to, čo vyrábajú. Investori zmenia to, kam investujú. Regionálne a miestne samosprávy utvárajú mestá a regióny, v ktorých žije väčšina ľudí. Organizácie občianskej spoločnosti presadzujú zmeny, berú inštitúcie na zodpovednosť a vytvárajú verejnú podporu pre zmenu. Pôvodné obyvateľstvo a miestne komunity uplatňujú svoju právomoc nad územiaми a vodami, ktoré spravujú. Najtrvácnejší pokrok prinášajú koalície, ktoré spájajú všetkých aktérov aj v ťažkých časoch.

Nie každé opatrenie prebehne prostredníctvom národných vlád a niektoré nebudú môcť čakať na mnohostrannú dohodu. Niektoré z najvýznamnejších krokov vpred dnes prichádzajú od koalícií krajín, ktoré konajú spoločne tam, kde sa globálne procesy hýbu príliš pomaly na to, aby zodpovedali naliehavosti situácie. Jedným z takýchto snáh je iniciatíva Tropical Forest Forever Facility, ktorá spája Brazíliu, Demokratickú republiku Kongo a Indonéziu s európskymi partnermi s cieľom poskytovať ročnú kompenzáciu za zachovanie stojacich lesov. Ďalším príkladom je stretnutie krajín v Santa Marte, ktoré sa zaviazali k prechodu od fosílnych palív. Tieto koalície fungujú po boku Globálneho rámca pre biodiverzitu, nie sú jeho náhradou. Umožňujú odhodlaným vládam postupovať tempom, aké zodpovedá vedeckým poznatkom, kým ich širšie procesy dobehnú.

Po tretie, pokrok je nutné sledovať nezávisle a poctivo. Bez jasného a dôveryhodného spôsobu, ktorý ukáže, čo krajiny a ďalší aktéri skutočne robia, čo funguje a kde sa veci zasekli, sa záväzky rozplývajú, hybná sila slabne a príležitosť učiť sa a prispôbovať sa stráca.

Čoraz viac zásadných zmien
dnes prichádza vďaka
skupinám krajín, ktoré spájajú
sily a konajú spoločne tam,
kde globálne procesy
nedokážu držať krok s
naliehavosťou výziev.

Naliehavosť roku 2030

Informácie, technológie, financie aj rámec potrebný na zastavenie a zvrátenie straty biodiverzity sú k dispozícii a veľké časti sveta už začali konať. Toho, čoho je nedostatok, je čas. Ciele dohodnuté v Globálnom rámci pre biodiverzitu sú ukotvené k roku 2030 – roku, do ktorého sa svet zaviazal zastaviť a zvrátiť stratu biodiverzity a dosiahnuť výrazný pokrok v transformácii systémov, ktoré ju spôsobujú. Energetika už prekonala pozitívny bod zlomu a nachádza sa vo fáze zrýchlenia zmeny. Potravinárstvo a financie však zostávajú v prípravnej fáze zmeny a do konca tohto desaťročia musia dosiahnuť svoje vlastné body zlomu, ak majú byť ciele pre rok 2030 dosiahnuteľné. Každý rok, počas ktorého prípravná fáza pokračuje bez dosiahnutia bodu zlomu, je premárneným rokom z času, ktorý máme na to, aby sa zmeny rozšírili, stabilizovali a začali obnovovať to, čo už bolo stratené.

Spustenie týchto bodov zlomu je hlavnou úlohou najbližších rokov a kroky, ktoré to dokážu zabezpečiť, sú známe. Patria sem presmerovanie dotácií, ktoré v súčasnosti spôsobujú škody na životnom prostredí; požiadavka, aby finančné inštitúcie zverejňovali, ako ich aktivity ovplyvňujú prírodu; využívanie verejného obstarávania na vytvorenie stabilného dopytu po potravinách vyrobených spôsobom chrániacim ekosystémy; nastavenie dostatočne silných politických signálov, ktoré dajú firmám a investorom istotu investovať; rozširovanie koalícií krajín ochotných konať ešte pred dosiahnutím širšej dohody a odovzdanie reálnej právomoci pôvodnému obyvateľstvu a miestnym komunitám pri utváraní tejto zmeny. Žiaden z týchto nástrojov sám o sebe nestačí. Použité spoločne, cielene a koordinovane, však dokážu zmeniť ekonomiku, politiku aj spoločenskú akceptovateľnosť systémov, ktoré musíme transformovať dostatočne rýchlo na to, aby sa zmena do roku 2030 rozšírila.

Táto zmena nepôjde priamočiara. Prídu nezdary, obdobia, keď sa výsledky budú zdať príliš malé v porovnaní s rozsahom toho, čo je potrebné urobiť, aj úseky, keď sa ľudia vykonávajúci túto prácu budú cítiť vyčerpaní. Nič z toho však neznamená, že úsilie zlyhá. O tom, či uspejeme, rozhoduje to, či zostane dostatok ľudí, inštitúcií a krajín zapojených do práce na ochrane prírody. Zapojených spoločne a dostatočne dlho na to, aby sa zmena stala udržateľnou.

Nárast a obnova populácií druhov zdokumentovaných v tejto správe sa udiali preto, lebo ľudia pracovali na výsledkoch, ktoré nemohli zaručiť – často pre výsledky, ktorých sa sami nedožijú. Transformácie, ktoré je nutné spraviť v energetike, potravinárstve a financiách, od nás žiadajú to isté, no v oveľa väčšom rozsahu a s oveľa kratším časom. Časový priestor, v ktorom je ešte možná iná budúcnosť, sa zužuje, no zostáva otvorený. Máme k dispozícii dôveryhodné cesty, schopnosť konať a cieľ, ktorý stojí za to úsilie. Rok 2030 si vyžaduje, aby sme ich využili.

ORGANIZÁCIE SIETE WWF

Austrália
Rakúsko
Belgicko
Brazília
Kanada
Čína
Kolumbia
Dánsko
Fínsko
Francúzsko
Nemecko
Grécko
Hongkong
India
Indonézia
Taliansko
Japonsko
Keňa
Kórea
Malajzia
Holandsko
Nový Zéland
Nórsko
Pakistan
Filipíny
Poľsko
Portugalsko
Singapur
Južná Afrika

Španielsko
Švédsko
Švajčiarsko
Turecko
Spojené kráľovstvo
Spojené štáty americké

Pobočky WWF v regióne strednej a východnej Európy:

Bulharsko
Česko
Maďarsko
Rumunsko
Slovensko
Ukrajina

Národné kancelárie WWF

Adria
Adria – Srbsko
Arménsko
Azerbajdžan
Belize
Bhután
Bolívia
Kambodža
Kamerun
Kaukaz
Stredoafriická republika
Stredná Ázia
Čile
Zastúpenie WWF v Číne
Konžská demokratická
republika
Ekvádor
Gabon
Guatemala –
Mezoamerický koralový
útes
Guyany
Guyana
Honduras
Laos
Madagaskar
Stredomorie
Mexiko
Mongolsko
Mozambik
Mjanmarsko

Namíbia
Nepál
Severná Afrika
Pacifik – Fidži
Papua-Nová Guinea
Paraguaj
Peru
Konžská republika
Šalamúnove ostrovy
Tanzánia
Thajsko
Uganda
Vietnam
Európska politická kancelária
WWF (WWF EPO)
Zambia
Zimbabwe

Pridružené organizácie WWF

Emirates Nature (Spojené arabské emiráty)
Fundación Vida Silvestre (Argentína)
Pasaules Dabas Fonds (Lotyšsko)

WWF – World Wide Fund for Nature (predtým World Wildlife Fund) je nadácia založená v roku 1961 so sídlom v meste Gland vo Švajčiarsku, bežne označovaná ako WWF International.

2026 SPRÁVA O STAVE PLANÉTY

The Science of Hope

TIRÁŽ

TIRÁŽ

Vydal v októbri 2026 WWF – World Wide Fund for Nature (predtým World Wildlife Fund), Gland, Švajčiarsko („WWF“).

Akékolvek úplné alebo čiastočné reprodukovanie tejto publikácie musí byť v súlade s podmienkami uvedenými nižšie a musí obsahovať názov publikácie a uvedenie vyššie uvedeného vydavateľa ako držiteľa autorských práv.

Odporúčaná citácia

WWF (2026). Living Planet Report 2026 – Veda o nádeji (The Science of Hope). WWF, Gland, Švajčiarsko.

Upozornenie týkajúce sa textov a grafiky

© 2026 WWF. Všetky práva vyhradené.

Reprodukcia tejto publikácie (s výnimkou fotografií) na vzdelávacie alebo iné nekomerčné účely je povolená za predpokladu predchádzajúceho písomného oznámenia WWF a uvedenia zdroja podľa vyššie uvedených podmienok.

Reprodukcia tejto publikácie na účely ďalšieho predaja alebo na iné komerčné účely je bez predchádzajúceho písomného súhlasu WWF zakázaná.

Reprodukcia fotografií na akýkoľvek účel podlieha predchádzajúcemu písomnému súhlasu WWF.

WWF Slovensko (október 2026)

Vyhlásenie

Použité geografické názvy a prezentácia materiálov v tejto publikácii nevyjadrujú žiadne stanovisko WWF k právnemu štatútu ktorejkoľvek krajiny, územia alebo oblasti, ani ich orgánov, a nepredstavujú žiadne stanovisko k vedeniu alebo priebehu štátnych hraníc či iných hraníc území.

AUTORI FOTOGRAFÍ

Strany 2-3: © poco_bw / iStock

Strana 4-5: © Chris Del Santo / Pexels

Strana 6: © Matt Baker / Ríos to Rivers

Strana 7: © Steam Cone Story / iStock

Strany 8-9: © pierivb / iStock

Strana 10: © zhao dongfang / Adobe Stock

Strana 11: © ultramansk / Adobe Stock

Strana 12: © ma li / iStock

Strana 13: © Jasper Doest / WWF

Strana 14-15: © Carlos Egocheaga / WWF-Perú

Strana 16-17: © Neto ilhabela / CC BY-SA 4.0

Strana 18-19: © Zach Vaughan / zachvaughanphotography.com Back

Cover: © Robert Stokoe / Pexels

2026 SPRAVA O STAVE PLANĚTY

The Science of Hope

WWF® a symbol pandy ©1986
sú vo vlastníctve WWF. Všetky
práva vyhradené.

WWF International

Rue Mauverney 28
1196 Gland
Švajčiarsko

Viac informácií nájdete na:
livingplanet.panda.org
alebo wwfsk.org

Working to sustain the natural
world for the benefit of people
and wildlife.

together possible™

panda.org